

UPDATE 2020

PLAN VAN AANPAK DUURZAAMHEID

GEMEENTE AALTEN

Duurzaamheid kent in de gemeente Aalten een (ambtelijke) projectmatige aanpak. De teksten in deze update zijn afkomstig van de (deel)projectleiders van de diverse onderdelen.

*Circulaire economie
Afwegingskader zon en wind
Mobiliteit, laadstructuren, Global Goals
Prestatieafspraken Woningcorporatie
Communicatie Duurzaamheid, Aalten spreekt
Algemeen, RES, Monitoring uitvoeringsagenda
Warmtetransitie (TVW), Energieloket
(incl duurzaamheidsleningen)
Klimaatadaptatie*

*Ingrid Oonk
Rik Hulshof
Gertjan Sikking
Hermien Baur
Jolanda van Eldik
Hans Eskes*

Wilco Groot Roessink en Annette van Straten

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Hoe staan we er voor in Aalten	5
Monitor 'Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020'	
Klimaatmonitor	
Herijking Akkoord van Groenlo en de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2016 in de Achterhoek	
Duurzaam wonen	10
Duurzaamheidsleningen	
Stimuleringslening Non Profit	
Subsidies woningverduurzaming	
Achterhoekse Bespaaractie (Energiekloket)	
RREW Regeling Reductie Energiegebruik Woningen.	
Prestatieafspraken met de woningcorporatie	
Fonds duurzaamheid	
Herbruikbare luiers	
Duurzaam produceren	14
Circulaire economie	
Duurzame mobiliteit	15
Laadinfrastructuur	
Laadvisie en plaatsingsbeleid	
Fietsnetwerk	
Openbaar vervoer	
Duurzaam opwekken	16
Afwegingskader zon en wind	
Regionale Energie Strategie (RES)	
Warmtetransitie	
Transitievisie Warmte (TVW)	
Zonnige Bedrijven	
Klimaatadaptatie	18
Plan van aanpak droogte in de Achterhoek.	
De duurzame gemeente Aalten	20
Global goals	
De energieneutrale gemeentewerf.	
Biodiversiteit, groenbeheer	
Bijlage 1: Actielijst	
Bilage 2: Routekaart	
Bijlage 3: Monitor Uitvoeringsagenda 2020 Agem	

Inleiding

Voor u ligt een update van het Plan van Aanpak Duurzaamheid (PvAD). Het PvAD is eind 2019 vastgesteld door de gemeenteraad en vormt het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Aalten voor de komende jaren. Bij de besluitvorming is aan het plan een belofte van jaarlijkse evaluatie en voortgangsrapportage verbonden.

Deze update laat zien wat er in 2020 is bereikt van het PvAD en wat is uitgevoerd. Daar horen de successen bij maar ook de nog aanwezige uitdagingen.

In de jaarlijkse update worden de doelen van het PvAD gevolgd en wordt aangegeven wat we gaan doen om het gestelde doel te bereiken en onze ambities te realiseren.

Daarnaast is er ook een doorkijkje naar de toekomst opgenomen. Is er een bijstelling van ambities nodig, wat moeten we meer of anders doen?

Hoe staan we er voor in Aalten.

Monitor 'Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020'

In opdracht van de Achterhoekse gemeenten is in 2020 door Agem een nieuwe monitor 'Uitvoeringsagenda Achterhoek' uitgebracht. In deze monitor is de voortgang in het behalen van de doelstelling 'Energienutraal in 2030' in beeld gebracht. De monitor volgt de uitgangspunten van de Uitvoeringsagenda achterhoek 2016 (UA2016). Deze uitgangspunten zijn de uitwerking van het Akkoord van Groenlo en is gericht op het energieverbruik van de bebouwde omgeving in de Achterhoek. Dat wil zeggen het aardgas- en elektriciteitsverbruik van woningen, bedrijven, instellingen en dergelijke. Het is niet gericht op het energieverbruik door mobiliteit en ook niet op de uitstoot van andere broeikasgassen dan CO₂ (zoals methaan uit de landbouw) vanuit het energieverbruik van fossiele brandstoffen. De cijfers hebben betrekking op het jaar 2018, dat waren de meest recente cijfers ten tijde van het opstellen van de monitor 2020.

In de monitor van uitvoeringsagenda Achterhoek (UA2016) is gemonitord op elektriciteitsverbruik in kWh en aardgasverbruik in m³. En dan afgezet tegen het verbruik in de Achterhoek in het referentiejaar 2012. Er wordt uitgegaan van een lineaire doelstelling (in ieder jaar tot 2030 hetzelfde percentage van de doelstelling besparen en vervangen)

In de UA2016 is energieneutraliteit in 2030 vertaald naar een opgave voor duurzame energieproductie, en een energiebesparingsopgave. De Achterhoek moet in 2030:

- a. 80 % vervanging van (fossiele) elektriciteit: 1376 GWh elektriciteit duurzaam opwekken;
- b. 45 % vervanging van aardgas: 124 miljoen m³ aardgas vervangen door duurzaam opgewekte warmte;
- c. 20 % besparing op het verbruik van elektriciteit: 306 GWh (20%) besparen op het elektriciteitsverbruik;
- d. 55 % besparen op het verbruik van aardgas: 257 mln m³ besparen op het gasverbruik;

De tabellen 1 en 2 geven per gemeente en voor de Achterhoek gezamenlijk een overzicht van de gerealiseerde voortgang in de vier doelstellingen, uitgedrukt in % van de

doelstelling voor 2030. Ook de resultaten van de vorige monitor, 2018, zijn vermeld. Hierbij is aangenomen dat een gemeente ver achter blijft bij de doelstelling als 8% of minder van de doelstelling is gerealiseerd. Deze vakken kleuren rood. Als 27% of meer van de doelstelling is gerealiseerd ligt de gemeente op het verwachte schema en kleurt het vak groen.

Energie kan in verschillende eenheden worden uitgedrukt: Joule, Wattuur, kubieke meter aardgas. Omdat de duurzaamheidsambitie in het akkoord van Groenlo vooral over de opwarming van de aarde gaat (het broeikaseffect), en de uitstoot van CO₂ als belangrijkste veroorzaker daarvan wordt gezien, kan er ook gemonitord worden op vermindering in kilogram CO₂-uitstoot. Het verbranden van een m³ aardgas of het produceren van een kiloWattuur elektriciteit heeft een min of meer 'vaste' CO₂-uitstoot in kilogrammen. Voor het beeld van de percentuele vorderingen ten aanzien van besparing en opwekking van energie in de bebouwde omgeving maakt het dus niet uit welke (energie)eenheden worden gebruikt.

2018	Aalten	Berkelland	Bronckhorst	Doetinchem	Montferland	Oost Gelre	Oude IJsselstreek	Winterswijk	Achterhoek totaal
a. elektriciteitsopwekking	39%	5%	4%	2%	9%	5%	12%	2%	8%
b. aardgasvervanging	15%	52%	13%	4%	0%	17%	14%	4%	17%
c. elektriciteitsbesparing	35%	15%	30%	17%	17%	18%	37%	26%	16%
d. besparen	36%	18%	11%	33%	10%	25%	31%	21%	22%

Tabel 1 : resultaten voortgang Akkoord van Groenlo en Uitvoeringsagenda Achterhoek (monitor 2018)

2020	Aalten	Berkelland	Bronckhorst	Doetinchem	Montferland	Oost Gelre	Oude IJsselstreek	Winterswijk	Achterhoek totaal
a. elektriciteitsopwekking	48%	3%	5%	2%	10%	6%	13%	4%	9%
b. aardgasvervanging	15%	75%	21%	2%	0%	20%	14%	4%	23%
c. elektriciteitsbesparing	50%	0%	24%	17%	29%	6%	36%	36%	15%
d. besparen	40%	41%	13%	33%	9%	21%	35%	21%	27%

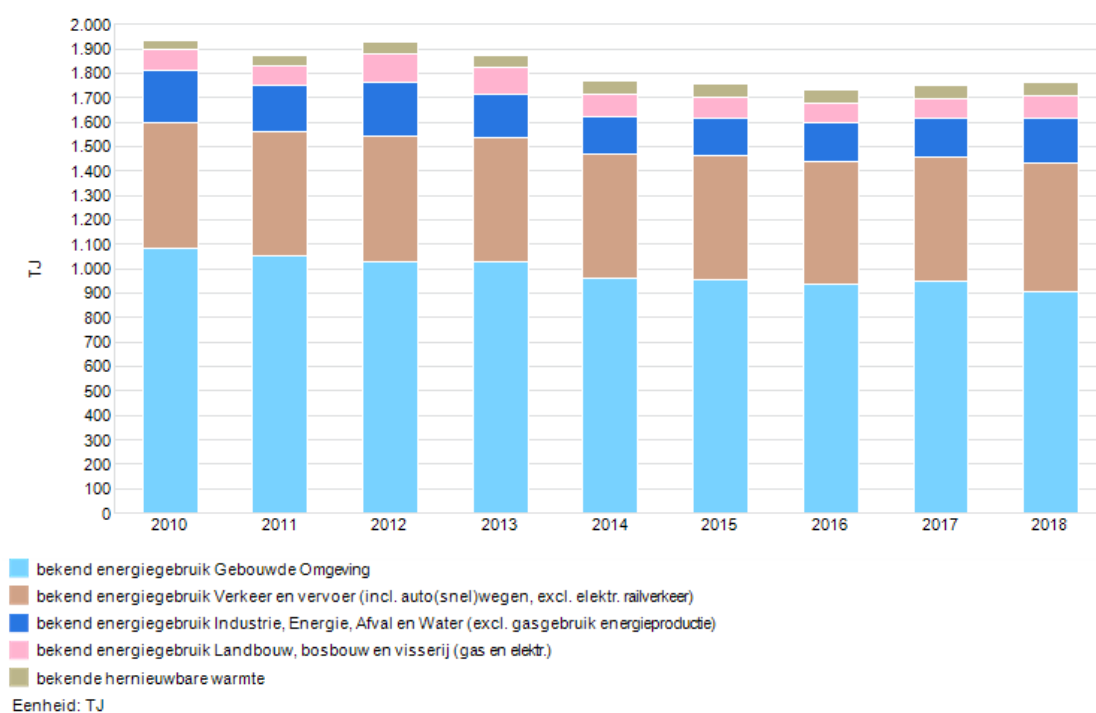
Tabel 2 : resultaten voortgang Akkoord van Groenlo en Uitvoeringsagenda Achterhoek (monitor 2020)

De gemeente Aalten staat voornamelijk op 'groen', dat wil zeggen dat we op schema liggen. Daar kan wel de kanttekening bij dat de aanwezigheid van het windmolenpark Hagenwind in de gemeente voor een hoog percentage opwekking elektriciteit zorgt. De relatief hoge scores op besparing zijn voor een groot deel te danken aan het zuiniger omgaan met energie, het treffen van isolerende maatregelen, maar ook met een lager energieverbruik door bedrijfsbeëindiging. Het complete rapport van de monitoring van 'Uitvoeringsagenda Achterhoek' is ter informatie als bijlage bijgevoegd.

Klimaatmonitor

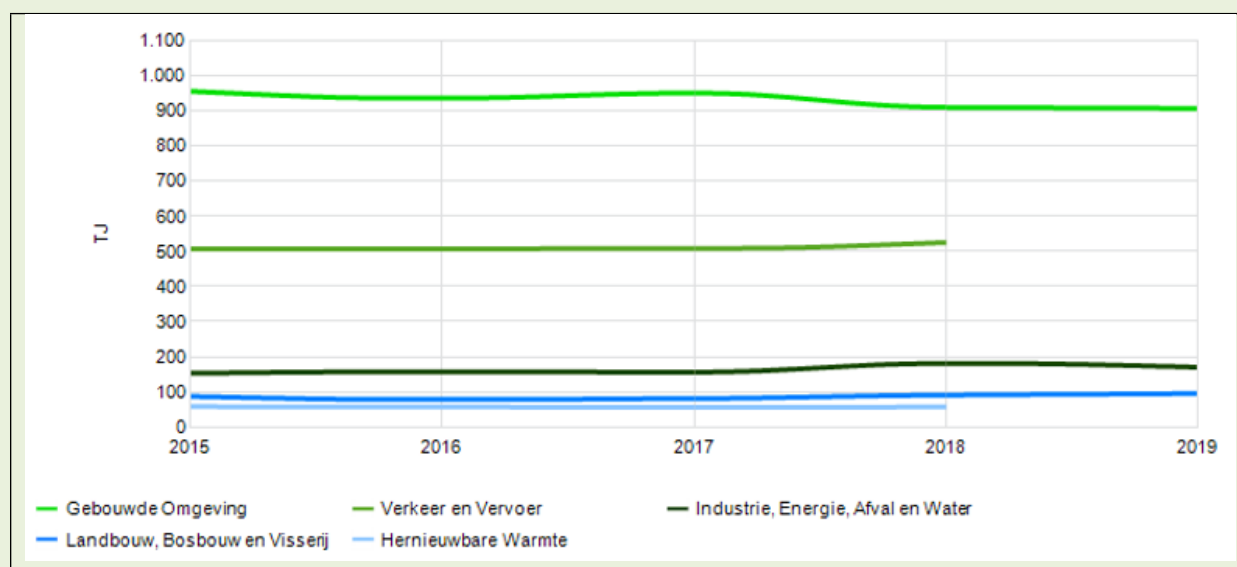
De klimaatmonitor van Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, geeft veel cijfers over de energietransitie. Inmiddels zijn in de klimaatmonitor ook deels cijfers over 2019 en 2020 beschikbaar. De klimaatmonitor geeft de informatie ook op gemeenteniveau, dus ook over hoe de gemeente Aalten er voor staat in de energietransitie, CO₂-reductie en de opwekking van hernieuwbare energie. De klimaatmonitor is meer gericht op de uitgangspunten het nationale klimaatkkoord en niet op de beperktere scope van het Akkoord van Groenlo en de Uitvoeringsagenda Achterhoek. De klimaatmonitor geeft een goed beeld van het verloop van alle energieverbruik en opwekking van hernieuwbare energie in de gemeente Aalten.

Energiegebruik naar hoofdsectoren

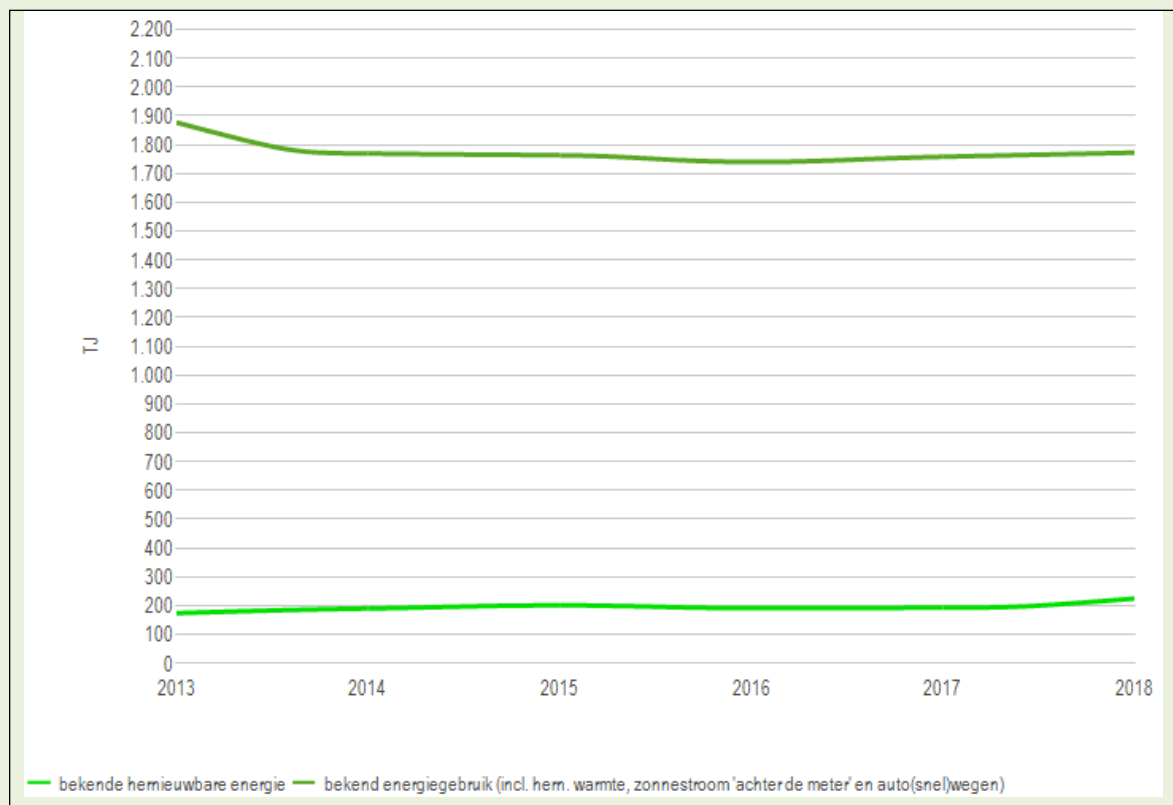
Bron: Berekening (sub)totalen, Berekening brandstof, Optelling en waar nodig bijschatting o.b.v. CBS-gegevens, Rijkswaterstaat:

Tabel 3: Totaal energieverbruik in de gemeente Aalten vanaf 2010 (Bron Klimaatmonitor)

Tabel 4: Totaal energieverbruik in de gemeente Aalten in TeraJoule (Bron Klimaatmonitor)

Uit de bovenstaande tabellen en gegevens kan worden afgelezen dat het energieverbruik in de bebouwde omgeving van de gemeente Aalten in 2019 met 12 % is afgenomen ten opzichte van het niveau 2012. In de andere sectoren is er een lichte toename van het energieverbruik.

Tabel 5: hernieuwbare energie in de gemeente Aalten (in TJ) (Bron Klimaatmonitor)

Uit de tabel over de hernieuwbare energie in de gemeente blijkt dat er in 2018 in de gemeente Aalten 225 TJ hernieuwbare energie is geproduceerd. Dat is 12,7 % van het totale energieverbruik. Om een indruk te krijgen van de omvang van de productie van hernieuwbare energie in de gemeente: het windmolenpark Hagenwind levert zo'n 110 TJ elektrische energie per jaar. De toename van de opwek van hernieuwbare energie in de gemeente Aalten komt door de aanzienlijke hoeveelheden zonnepanelen op bedrijfsdaken.

Herijking Akkoord van Groenlo en de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2016 in de Achterhoek

Het Akkoord van Groenlo was bedoeld om een bijdrage te leveren aan het voorkomen van de opwarming van de aarde; het tegengaan van het broeikas effect. Inmiddels zijn we er wel van overtuigd dat de opwarming van de aarde het gevolg is van de grote, onnatuurlijke, uitstoot van broeikasgassen. Om daar wat tegen te doen moet de uitstoot van broeikasgassen worden aangepakt, en het landelijke klimaat akkoord is daar dan ook op gericht. In 2030 een reductie van 49% ten opzichte van 1990 en in 2050: 100%.

De Uitvoeringsagenda Achterhoek 2016 gebaseerd op het Akkoord van Groenlo en de wens om energieneutraal te zijn in 2030. Het doel was destijds gericht op het energieverbruik in de bebouwde omgeving in de Achterhoek. Heeft dus geen betrekking op (fossiel) brandstofverbruik voor mobiliteit; autorijden. Ook gaat het niet over de uitstoot van broeikasgassen vanuit de landbouw (methaan). Het principe is dat alle energie die in 2030 nog wordt verbruikt in de bebouwde omgeving afkomstig is uit duurzame bronnen. Verder wordt er uitgegaan op een besparing op het aardgas van 55% en 20% op het verbruik van elektriciteit wordt gerealiseerd. De uitvoeringsagenda impliceert daarmee ook het beëindigen van het (fossiele) aardgasverbruik in 2030.

Er is kritiek mogelijk op de aangenomen besparingsdoelstellingen uit de Uitvoeringsagenda. 55% besparen op het aardgasverbruik ten opzichte van 2012 betekent wel een enorme verduurzamingslag (isolatie) voor woningen en bedrijven. In de klimaatmonitor wordt voor 2030 een realistische besparing van 22% op het aardgasverbruik van de Achterhoek verwacht. Ook wordt verwacht dat het

elektriciteitsverbruik zal toenemen. Zeker als de vervanging van aardgaswarmte in de Achterhoek in grote mate met een warmtepomp zal worden gerealiseerd. Andere alternatieve warmtebronnen dan warmtepompen zijn in de Achterhoek nauwelijks voorhanden. Restwarmte uit de industrie is schaars. Bodemenergie is met name in de oost-Achterhoek niet kansrijk. Ook de overgang naar elektrisch autorijden zal een grotere vraag naar elektriciteit in de bebouwde omgeving veroorzaken.

Het is dan ook tijd voor een herijking van de Uitvoeringsagenda Achterhoek, nieuw, realistisch en dus haalbaar. Aangezien het Akkoord van Groenlo en de Uitvoeringsagenda Achterhoek een Achterhoekse schaal heeft zal de besluitvorming hierover ook in de gezamenlijke gemeenten in de Achterhoek met de gemeente Montferland moeten plaatsvinden.

Duurzaam Wonen

Duurzaamheidsleningen

Particuliere woningeigenaren kunnen een duurzaamheidslening aanvragen voor het treffen van energiebesparende- en duurzame maatregelen aan hun woning. De duurzaamheidslening is aantrekkelijk voor woningeigenaren die verduurzamingsmaatregelen niet uit eigen middelen kunnen betalen. De duurzaamheidslening is in 2019 opgegaan in de 'Toekomstbestendig Wonen Lening'. In onderstaande tabel is het aantal aanvragen van de lening uitgezet per jaar. De afhandeling van aanvragen wordt uitgevoerd door het Agem-energieloket en SVn. De doelstelling uit het PvAD is 50 leningen per jaar en het meer aandacht genereren voor deze leningsvorm (communicatie)

Jaar	Aantal aanvragen	Gemiddeld budget per aanvraag
2017	45	
2018	122	
2019	103	€ 8.407
2020 (t/m 3 ^e kwartaal)	98	€ 9.735

Tabel 6: aanvragen duurzaamheidslening

Opvallend is dat het aantal aanvragen in 2020 flink is toegenomen. Dat zou kunnen komen omdat aan de TBW-lening volop aandacht geschonken is op de gemeentelijke website en in de gemeentepagina's Aalten Actueel van Aalten Vooruit en 'De Band'. Er zijn ook info-avonden georganiseerd. Het kan zijn dat de focus van de inwoners steeds meer gericht is op duurzaamheid en wat je daaraan zelf kunt doen. De systematiek en het beschikbaar stellen van het leenbudget wordt voortgezet in 2021 en volgende jaren.

Er is ook een nationale Energiebespaarlening beschikbaar. De voorwaarden van deze lening zijn voor huiseigenaren in het algemeen minder gunstig (rente) dan de gemeentelijke duurzaamheidslening. Toch zijn in de gemeente Aalten in 2018 nog 6 van deze leningen afgesloten (geleend totaalbedrag € 636.033).

Stimuleringslening Non Profit

De verstrekking van laagrentende lening voor non-profitorganisaties en energiecoöperaties

blijft achter op de doelstelling van 5 leningen per jaar. Er is in 2020 één lening verstrekt.

Subsidies woningverduurzaming

In de gemeente Aalten is er geen subsidieregeling voor het verduurzamen van de (eigen) woning. Dit is een bewuste keuze omdat er al een landelijke subsidieregeling is voor verduurzaming van de eigen woning (Subsidieregeling energiebesparing eigen huis, SEEH) en er andere acties (inkoopactie Achterhoek energieloket, wijkaanpak) lopen die ook zijn gericht op verduurzamen van de eigen woning. Deze SEEH-subsidieregeling nodigt huiseigenaren uit om duurzaamheidsmaatregelen aan de woning te treffen. Er moeten wel minimaal twee maatregelen worden getroffen en de subsidie is een relatief hoog bedrag. In de klimaatmonitor is te zien in hoeverre daarvan gebruik wordt gemaakt in de gemeente Aalten. Voor woning-eigenaren is er nog steeds de landelijke salderingsregeling voor het plaatsen van zonnepanelen op eigen dak. Ook is er een rijkssubsidie beschikbaar voor de aanschaf van een warmtepomp, en zonneboilers. De subsidiemogelijkheid voor biomassaketels en pelletkachels is inmiddels beëindigd.

Achterhoekse Bespaaractie (Energienoket)

In de 'Achterhoekse bespaaractie' is de focus gelegd op het resultaat (de duurzaamheidsmaatregelen). Met de 'Achterhoekse Bespaaractie' kunnen woningeigenaren zich vrijblijvend inschrijven voor een collectieve isolatie-actie. Op die manier kunnen zij voordelig en makkelijk kiezen voor het isoleren van hun dak, gevel, vloer en/of ramen.

De actie is regionaal voorbereid en uitgevoerd door het Energieloket, maar wel per gemeente gecommuniceerd en vormgegeven. Daarom heet de actie in de gemeente Aalten de 'Achterhoekse Bespaaractie Aalten' en wordt in taal- en beeldgebruik zoveel mogelijk ingezet op de lokale-, naar ruim 2.600 adressen, van grondgebonden koopwoningen met bouwjaar <1980 in Aalten en Dinxperlo. Bredevoort hebben we buiten beschouwing gelaten, gezien de ontwikkelingen van de energiecoöperatie ECB en de monumentale status van een deel van Bredevoort. Bij de brief is een flyer met meer informatie over de actie meegestuurd. Ook is er communicatie via de sociale media en de gemeentepagina om de actie nogmaals onder de aandacht te brengen.

STATUS	AANTAL
Verstuurde brieven	2.625
Aanmeldingen (info-avond)	189
Deelnemers	160
Advies verstuurd	160
Uitgevoerde maatregelen	68

MAATREGELEN	AANTAL
dakisolatie	1
isolatieglas	17
spouwmuurisolatie	25
vloerisolatie	22
overig	22
totaal	68

Tabel 7: resultaten Achterhoekse
Bespaaractie 2019/2020

Eind november 2020 is een vervolg van deze actie van start gegaan met het verzenden van ruim 5600 brieven

RREW Regeling Reductie Energiegebruik Woningen.

De gemeente Aalten heeft samen met 5 andere Achterhoekse gemeenten in 2019 een specifieke uitkering Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) om huiseigenaren te helpen energie te besparen, aangevraagd. In 2020 is deze subsidie ontvangen en worden er 100 huishoudens in de gemeente Aalten voorzien van een energiedisplay, energiecoach en waardebon voor de bouwmarkt waarmee materialen voor 'eenvoudige' energieverbruikbeperkende maatregelen kunnen worden getroffen (radiatorfolie, tochtstrippen, led-lampen, e.d.). De actie is vooral gericht op de huishoudens met lagere inkomens. Voor huiseigenaren én huurders.

Op 27 oktober 2020. is door het ministerie van BZK de nieuwe Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) aangekondigd. Doel van deze regeling is dat gemeenten huurders en eigenaar-bewoners stimuleren energie te besparen in hun woning en daarmee de CO2-uitstoot en woonlasten te verlagen. De gemeente Aalten heeft samen met andere Achterhoekse gemeenten deze subsidie op 16 november 2020 aangevraagd. Uit informatie van RVO blijkt dat de subsidieaanvragen al op deze dag boven het beschikbare budget zijn uitgekomen.

RREW in het kort.

Centraal in de aanpak staat het bieden van waardebonnen waarmee huurders en woningeigenaren laagdrempelig

energiebesparende producten en diensten kunnen aanschaffen.

De waardebon biedt hierbij toegang tot producten en diensten van lokale/regionale ondernemers en Agem Energieloket.

De inzet van de waardebon en de daaruit volgende maatregelen is niet het eindpunt, maar juist een beginpunt: het laat bewoners laagdrempelig kennismaken met energiebesparing en opent de deur naar verdere stappen in de 'klantreis'.

In de aanpak wordt mede gefocust op huishoudens met lagere inkomens en/of energiearmoede. De RREW kan daarmee worden ingezet als boost voor het benaderen van deze huishoudens, die een steuntje in de rug extra goed kunnen gebruiken.

De aanpak kan relatief efficiënt georganiseerd worden, waarmee deze past binnen de (nauwe) kaders van de RREW-regeling (max. 10% van het budget mag naar ondersteunende activiteiten gaan).

Prestatieafspraken met de woningcorporatie

Er zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningbouwcorporatie (De Woonplaats).

De Woonplaats biedt huurders een verduurzamingspakket aan. Bij wisseling van huurder wordt dit 'standaard' uitgevoerd. De huizen van de corporatie hebben in 2020 gemiddeld energielabel B

Belangrijk daarbij is dat in 2018 24 zeer energiezuinige eengezinswoningen in de nieuwbouwwijk Kobus in Aalten door de Woningcorporatie De Woonplaats zijn gerealiseerd. De woningen aan de Bultsinkkamp hebben geen aardgas aansluiting. Bij goed gebruik zijn de woningen in staat om net zoveel energie op te wekken als wordt verbruikt. Voor 2021 zijn vergelijkbare nieuwbouwwoningen voorzien aan de Nieuwstraat in Dinxperlo en de Ludgerstraat in Aalten

Eind 2020 worden de prestatieafspraken met De Woonplaats voor 2021 ondertekend.

Afspraken met betrekking tot duurzaamheid:

- Verwacht wordt in 2021 nog 1,1 miljoen te investeren in het verduurzamen van woningen. Verduurzaming vindt plaats bij mutatie of op initiatief van de zittende huurder en bestaat uit het energetisch verbeteren naar label B of meer.
- De Woonplaats wil in 2021 een pilot starten samen met het Agem Energieloket om energiecoaches in te zetten voor de huurders

en ook om huurders op te leiden tot energiecoaches.

- Nieuwbouw van De Woonplaats is duurzaam en zeer energiezuinig. De nieuwbouw is energieneutraal voor de gebouw gebonden installaties. Dit betekent dat alle energie voor warmte en gebruik van de elektrische apparatuur in het gebouw duurzaam wordt opgewekt.
- De Woonplaats neemt deel aan de Cirkelregio om kennis rondom circulariteit te delen.
- De 14 woningen aan de Nieuwstraat (start bouw voorjaar 2021) zijn circulair aanbesteed.
- De Woonplaats wordt betrokken bij het opstellen van de Transitievisie Warmte. Zodra deze, eind 2021 gereed is, starten De Woonplaats en de gemeente met het opstellen van een gezamenlijke routekaart voor de wijken in de gemeente.
- In 2020 is gestart met een pilot voor het te koop aanbieden van eengezinswoningen met afname van een verduurzamingspakket, voor rekening van koper. (De Woonplaats mag per jaar een beperkt aantal woningen verkopen). Koper heeft de keuze of hij/zij er gebruik van wil maken maar krijgt hoe dan ook een uitgebreid rapport over de energetische situatie van de woning. Eind 2020 wordt deze pilot geëvalueerd, waarna vervolgspraken worden gemaakt.

Verduurzaming huurwoningen

De Woonplaats zet zich al jarenlang in op het verduurzamen van hun woningbezit en kiezen er actief voor om niet af te wachten maar voorop te lopen. Dat heeft er toe geleid dat al in 2019 de ruim 16.000 woningen in Enschede en de Achterhoek gemiddeld op energielabel B zaten. Een belangrijke stap richting de doelstelling voor 2050: alle woningen CO₂-neutraal.

De Woonplaats gaat de komende jaren door met verduurzamen naar gemiddeld energielabel A. Dat doen zij door bij de verhuizing van een huurder de woning naar minimaal label B te brengen voordat de nieuwe bewoner erin trekt. Daarnaast kunnen zittende huurders van eengezinswoningen contact opnemen als ze hun huurwoning willen verduurzamen. Ook de appartementencomplexen worden in de toekomst verduurzaamd, maar dan per gebouw. Voor de huurders betekent verduurzamen minder hoge energielasten. Een verduurzaamde woning scheelt niet alleen in

de portemonnee, maar is ook nog eens een stuk comfortabeler.

Naast het investeren in bestaande woningen speelt nieuwbouw een grote rol bij het verduurzamen van het woningbezit. De Woonplaats gelooft dat voor een duurzame toekomst je verder moet kijken dan de producten die al jaren beschikbaar zijn. Ze doen pilots met nieuwe innovatieve oplossingen om hun duurzaamheidsdoelstellingen (sneller) te kunnen bereiken. Voorbeelden van pilots die nu lopen zijn vacuümglas, dakisolatiesystemen en een nieuw type hoge temperatuur warmtepomp. Wanneer de pilots succesvol verlopen, bieden ze mogelijkheden om op grote schaal toe te passen. Dat helpt om in de toekomst nog slimmer en goedkoper te verduurzamen, zodat de uiteindelijke doelstelling in 2050 te realiseren is.

Fonds duurzaamheid

In het plan van aanpak duurzaamheid was een gemeentelijke subsidieregeling voor het verduurzamen van woningen opgenomen. Bij nader inzien wordt dit project niet uitgevoerd omdat er al andere, goed functionerende, (Rijks)regelingen voor het verduurzamen van de eigen woning zijn. Een extra gemeentelijke subsidie zal het zetten van meer stappen in die richting niet stimuleren. Het budget wordt ingezet op andere regelingen voor verbetering van de duurzaamheid (circulariteit) en een fonds Duurzaamheid

Met het in 2021 in te voeren Fonds Duurzaamheid wil de gemeente inwoners van de gemeente Aalten het vertrouwen, de middelen en de verantwoordelijkheid geven om zelf hun steentje bij te dragen aan het verbeteren van de duurzaamheid in hun buurt, wijk, dorp of stad. Hiervoor wordt een budget gereserveerd van € 50.000.

Doel van de regeling is het faciliteren, stimuleren en/of ondersteunen van vernieuwende (nog niet bestaande) vrijwilligersinitiatieven die gericht zijn op duurzaamheid. Duurzaamheid wordt in dit kader breed gezien. Er kan daarbij worden gedacht aan het oprichten van een energiecoöperatie. Een wijk/dorps windmolen of een zonnepark, circulair buurthuis, voedselpark, elektrische wijkauto op duurzame energie. Er is geen beperking in de zin dat het initiatief zich moet richten op de bestrijding van de opwarming van de aarde, de vermindering van de CO₂-uitstoot, isolatie en energieopwekking. Al is wel duidelijk dat bijna

alle te verzinnen duurzaamheidsmaatregelen daar op de een of andere manier wel naar toe zijn te herleiden. Bijvoorbeeld, initiatieven tot hergebruik voorkomt energieverbruik voor de productie van 'nieuwe' producten en grondstoffenwinning. Voor initiatieven die betrekking hebben op circulariteit, hergebruik van materialen, is overigens een andere subsidieregeling beschikbaar. Dergelijke initiatieven zullen dan ook in principe niet op grond van deze regeling worden gehonoreerd.

Herbruikbare luiers

In het kader van verbetering van de duurzaamheid wordt in 2021 een subsidie voor wasbare luiers ingevoerd. Wegwerpluiers

vormen een grote hoeveelheid restafval en hebben beperkte mogelijkheden tot recycling. Bovendien kost het produceren van wegwerpluiers veel grondstoffen, energie en transport.

De regeling is bedoeld om de invoering van wasbare luiers voor jonge kinderen in de luiertijd. Wasbare luiers zijn relatief duur in eerste aanschaf en vormen zo een belemmering voor gezinnen om over te stappen op wasbare luiers. Door een subsidie op de aanschaf van een startpakket wasbare luiers of korting op het leasen ervan worden gezinnen gestimuleerd om over te gaan op wasbare luiers.

Duurzaam Produceren

Circulaire economie

In de 'Routekaart behorende bij Plan van Aanpak Duurzaamheid', is aangegeven dat er in 2021 een Beleidsplan circulaire economie) wordt voorgelegd aan het college en de raad.

We zijn inmiddels gestart met de voorbereidingen voor de nota. Er heeft een interne ronde plaatsgevonden, om na te gaan op welke wijze we binnen de gemeente Aalten met circulaire economie bezig zijn. In de beleidsnota willen we ook uitgebreid aandacht besteden aan activiteiten van burgers, organisaties en bedrijven in de gemeente Aalten, om tot een circulaire economie te komen. Van kleinschalige initiatieven tot grote wijzigingen in productieprocessen. Ook aan projecten binnen de Regio Achterhoek op het gebied van circulariteit, besteden we aandacht in de nota.

In de Achterhoek werken we samen binnen de Cirkelregio Achterhoek. Partners in de Cirkelregio zijn de Achterhoekse gemeenten, woningbouwcorporaties, stichting Actief en bedrijven als WAM van Duren, Rouwmaat en Grijsen. Ook de HAN en Saxion zijn als onderwijsinstellingen betrokken bij de Cirkelregio. Binnen de Cirkelregio wordt met name ingezet op samenwerking, kennis delen en praktische uitvoeringsprojecten.

Een voorbeeld hiervan is de Bouwmaterialenplaats, die in Groenlo wordt gerealiseerd. De bedoeling is dat in de komende jaren gebouwen, die op de nominatie staan om gesloopt te worden, onderzocht worden op bouwmaterialen die kunnen worden "geoogst", om vervolgens te kunnen worden hergebruikt. Hetzij ter plaatse in de nieuwbouw, hetzij via de bouwmaterialenmarkt elders in de Achterhoek, of b.v. in de Randstad, waar de vraag naar bepaalde bouwmaterialen groter kan zijn dan in onze regio. Ook in de gemeente Aalten willen we in 2021 een dergelijke opname van een gebouw laten doen, om een tastbaar voorbeeld te kunnen delen en mensen te enthousiasmeren voor circulair bouwen.

Voor wat betreft de circulaire landbouw, heeft de gemeente Aalten in 2020 besloten, om deel te nemen aan coöperatie De Marke. De Marke is een onderzoeksinstituut en proefboerderij van de WUR in Hengelo Gld. De Marke heeft de potentie om zich door te ontwikkelen tot

(inter)nationaal innovatiecentrum, een locatie waar bedrijven producten kunnen testen, ontwikkelen en demonstreren. De Marke wil daarbij ook een centrale rol vervullen als kennisbank voor de kringlooplandbouw in Europa. De gemeenschappelijke lokale overheid in de Achterhoek is gevraagd om te participeren in de nieuwe coöperatie. De gemeente Aalten neemt met één certificaat van € 5.000,-- deel aan de coöperatie De Marke.

Het project wordt ondersteund door een in 2021 in te voeren subsidieregeling gericht op activiteiten van burgers, organisaties en bedrijven in de gemeente Aalten, om tot een circulaire economie te komen. Hiervoor wordt een budget gereserveerd van € 50.000.

Duurzame mobiliteit

Laadinfrastructuur

In 2019 hebben wij een overeenkomst gesloten met Allego voor de realisatie van laadpalen in onze gemeente. Deze samenwerking heeft geleid tot een toename van het aantal openbare oplaadpalen volgens het 'paal volgt auto'- principe. Er blijkt echter nog relatief weinig vraag naar openbare laadpalen te zijn. Om het laadnetwerk verder uit te breiden, zijn wij momenteel in gesprek met een tweede marktpartij: PARKnCHARGE. Zij hanteren een andere werkwijze waarbij de openbare oplaadpaal op basis van beschikbare data, voor de vraag uit wordt geplaatst. Dit moet resulteren in een aantal strategisch geplaatste oplaadpalen in de openbare ruimte. De verwachting is dat deze openbare oplaadpalen volgend jaar (2021) geplaatst gaan worden.

Laadvisie en plaatsingsbeleid

In de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) is afgesproken dat gemeenten een integrale visie laadinfrastructuur en plaatsingsbeleid vaststellen, voor zowel personen- als goederenvervoer, en dat de verbinding wordt gelegd met o.a. de Regionale Energie Strategieën. De gemeente heeft als doel om in 2022 minimaal 20 extra laadpunten te realiseren. Vooralsnog doen we dat voornamelijk volgens het 'paal volgt auto'- principe en in minder mate voor de vraag uit. Met de samenwerking met de bovenstaande partijen liggen wij op koers om deze doelstelling te halen. Prognoses laten echter zien dat de komende jaren het aandeel elektrische voertuigen gaat toenemen en dat ook de vraag naar openbare oplaadpalen gaat toenemen. Het 'paal volgt auto'- principe is dan mogelijk niet meer toereikend. Op regionaal niveau onderzoeken wij de mogelijkheden om een regionale laadvisie op te stellen en ons huidige plaatsingsbeleid hierop aan te passen. Hiermee voldoen wij dan ook aan de afspraak uit de NAL om een integrale laadvisie en plaatsingsbeleid op te stellen. We maken hierbij gebruik van resultaten uit de regionale pilots en de kennis welke beschikbaar is of komt. Wij worden hierbij ondersteund door een laadconsulent vanuit de Gelders-Overijsselse Regionale aanpak laadinfrastructuur (GO-RAL).

Fietsnetwerk

De afgelopen jaren hebben wij bij de herinrichting van wegen, waarbij er sprake is van een hoge fietsintensiteit, de fietser centraal gesteld in het ontwerp en de voorzieningen voor de fietser verbeterd. Denk hierbij aan wegen zoals de Terborgseweg, Plein Zuid en de Nieuwstraat. Deze verbeteringen zetten we door op de wegen welke van belang zijn voor het lokale en/of regionale fietsnetwerk. Zo worden volgend jaar de Admiraal de Ruyterstraat en Dijkstraat voorzien van brede fietsstroken en zijn in het ontwerp van de Lichtenvoordsestraatweg ook brede fietsstroken opgenomen. Tevens zijn wij met de provincie Gelderland in overleg om de fietsroute langs N318 verder vorm te geven. Zo zorgen we voor een uniform en vooral veilig fietsnetwerk.

Openbaar vervoer

1 keer per uur een sneltrein(RegioExpres) tussen Arnhem en Doetinchem. Dat is een grote wens van de regio Achterhoek én het doel van provincie Gelderland. Momenteel wordt een voorkeursalternatief verkend en deze wordt vervolgens gepresenteerd tijdens online informatiebijeenkomsten. Vanuit de Achterhoek wordt de reistijd naar Arnhem CS 13 minuten korter. Vanaf station Doetinchem kan een reiziger binnen 1 uur op Utrecht CS staan. Het besluit over het voorkeursalternatief staat eind 2021 gepland.

Verder werken we aan de realisatie van de buslijn Aalten – Bocholt. Hierover zijn concrete afspraken gemaakt en wordt er achter de schermen gewerkt aan de definitieve financiering van de buslijn en de dienstregeling. In april 2021 moet de bus gaan rijden.

Duurzaam opwekken

Afwegingskader zon en wind

Dit jaar is het proces in gang gezet om te komen tot het beleid 'ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking'. Na participatie met de belangrijkste stakeholders van ons landelijk gebied is in september het ontwerp van het 'Uitnodigingskader zon en wind' ter inzage gelegd voor inspraak. Er zijn twee inspraakbijeenkomsten georganiseerd en een kleine 50 inspraakreacties binnengekomen. Uitgangspunt van het ontwerp is Aalten in 2030 energieneutraal wil zijn en dat het college van de gemeente Aalten verantwoordelijkheid wil nemen voor haar eigen duurzame en stabiele energievoorziening. Dus voor wind- én zonne-energie. De vaststelling van het Uitnodigingskader door de gemeenteraad is voorzien in de eerste helft van 2021.

Regionale Energie Strategie (RES)

In een RES geeft een RES-regio aan hoeveel energie zij in 2030 gaat opwekken met zon en wind op land in de betreffende regio. De gemeente Aalten is onderdeel van de RES-regio Achterhoek die verder bestaat uit de regio Achterhoek gemeenten en Montferland. Begin 2020 heeft de RES-regio een concept RES-bod uitgebracht van 1,35 TeraWattuur (TWh), waarvan 0,35 TWh wordt gerealiseerd met grootschalig zon op dak: op de grotere bedrijfsdaken. Een deel van deze opgave is al gerealiseerd. O.a. door het windpark Hagewind. Voor juli 2021 wordt de RES 1.0 vastgesteld, dan ook door de gemeenteraad. In de RES 1.0. wordt het bod verder uitgediept en worden de locaties waar deze opwek kan en gaat plaatsvinden beter in beeld gebracht. Ook wordt in een RES de regionale structuur warmte (RSW) aangegeven. Dit zijn de locaties en omvang van de warmtevraag en de alternatieve warmtebronnen. Een eerste conclusie is dat er weinig industriële restwarmtebronnen zijn in de achterhoek. (Diepe) bodemthermie lijkt niet kansrijk in de Achterhoek. De provincie Gelderland heeft een aantal haalbaarheidsstudies uit laten voeren voor alternatieve warmtebronnen. Een aantal van deze studies lopen nog.

Warmtetransitie

Alle gemeenten in Nederland moeten uiterlijk in 2021 in een Transitievisie Warmte duidelijkheid geven aan hun inwoners en overige gebouwde omgevingen over de route naar

een aardgasloos verwarmde gebouwde omgeving.

Op 24 november 2020 is de Startnotitie Transitievisie Warmte door de gemeenteraad vastgesteld. De startnotitie schetst de aanleiding voor het opstellen van een Transitievisie Warmte, wat de opgave van een aardgasloos verwarmde gebouwde omgeving inhoudt, welke informatie de Transitievisie Warmte daarover moet geven en wat de raakvlakken zijn met andere beleidsopgaven. In de startnotitie zijn het proces en de organisatorische randvoorwaarden geschetst om tot een door de raad vastgestelde Transitievisie Warmte te komen.

Transitievisie Warmte (TVW)

In het klimaatakkoord is onder andere het volgende opgenomen over de transitievisie warmte

In de transitievisie warmte legt de gemeenteraad een realistisch tijdspad vast waarop wijken van het aardgas gaan. Voor de wijken waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, zijn ook de potentiële alternatieve energie infrastructuur (all electric, (type) warmtenet etc.) bekend. Nadat in de transitievisie warmte de mogelijke alternatieven in beeld gebracht zijn, bepaalt de gemeente het uitvoeringsplan voor de uitvoering op wijkniveau en besluit zij over de alternatieve energie infrastructuur van een wijk. Daarbij is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partijen dat dit een reëel, betaalbaar alternatief moet zijn voor eigenaren en bewoners. Dit biedt het kader waarbinnen gebouwde eigenaren, netbeheerders, warmtebedrijven, gemeenten, aanbieders van verduurzamingspakketten en andere partijen investeringsbeslissingen nemen.

Wijkanalyses

Voor de uitvoering van de technisch-financiële en sociaaleconomische wijkanalyses ten behoeve van de Transitievisie Warmte is (regionaal) een adviesbureau ingehuurd. De multicriteria-analyse geeft een weegfactor aan de onderdelen van de wijkanalyses. Door de gemeente kunnen deze weegfactoren, indien gewenst, worden bijgesteld. Op deze wijze kan een onderbouwde volgorde, planning, worden bepaald voor het aardgasloos maken van de wijken. De wijkanalyses (multicriteria-analyses en warmteatlas) zijn begin november 2020 opgeleverd.

Zonnige Bedrijven

In 2019 is de gemeente Aalten gestart met het programma Zonnige Bedrijven, waarmee

ondernemers met een groot bedrijfsdak worden geholpen om hun dak in te zetten voor het produceren van zonne-energie. De actie liep door in 2020, loopt nog, en wordt uitgevoerd door AGEM.

In de gemeente Aalten hebben al redelijk veel kleine en grote ondernemers voor een groot zonnedak gekozen. Maar de opgave richting energieneutraliteit van onze gemeente is groot en daarom willen we versnellen met het aantal bedrijfszonnedaken.

Met het programma 'Zonnige Bedrijven' helpen we ondernemers door kosteloos inzicht te geven in de mogelijkheden van een groot zonnedak en de mogelijke subsidies. Inmiddels hebben zich al ruim 40 ondernemers aangemeld waarvan er een aantal subsidie (SDE) toegekend hebben gekregen. Een tiental ondernemers overweegt om de subsidieaanvraag in november te doen. Ook kunnen bedrijven die inmiddels een zonnedaksubsidie hebben, maar problemen ondervinden met de uitvoering, kosteloos ondersteuning en advies krijgen.

Klimaatadaptatie

Om de effecten van het veranderend klimaat in beeld te brengen zijn klimaatstresstesten uitgevoerd. In 2019 hebben we in het samenwerkingsverband WintLicht+ (gemeente Aalten, Oost Gelre, Winterswijk en Waterschap Rijn en IJssel) een plan van aanpak opgesteld, op basis waarvan we van het ministerie I&M een subsidie van € 149.000, - hebben ontvangen. Medio september 2019 is de opdracht voor de werkzaamheden voor de stresstesten via een aanbestedingsprocedure gegund aan bureau RHDHV. Gedurende het proces en afstemming binnen WintLicht+ is gekozen voor meer detailniveau, zodat we de effecten van extreem weer van de verschillende scenario's beter in beeld kunnen brengen. De gemeenteraad Aalten is in december geïnformeerd over de klimaatstresstest Wintlicht+. Momenteel wordt daarnaast gewerkt aan de publieksversie – de Klimaateffectatlas. Begin 2021 wordt gestart met de duiding van de resultaten van de klimaatstresstest en wordt een startnotitie opgesteld over het vervolgproces zijnde de risicodialogen en hoe wij hier invulling aan willen geven. De beschikbare subsidie van I&M is volledig benut, voor de volgende fase risicodialogen is budget beschikbaar.

Plan van aanpak droogte in de Achterhoek.

De droogte waar de Achterhoek ook in 2020 mee te kampen had, is hoogstwaarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van klimaatverandering. Droogteproblemen ontstaan door afname van de neerslag gecombineerd met een hogere temperatuur en meer zonnestraling. Het hellende Achterhoeks landschap ligt op verdichte, zanderige grond. Neerslag stroomt weg of verdampt, in plaats van dat het door de bodem wordt opgenomen. In droge perioden treden voornamelijk problemen op met de waterkwaliteit, zoals blauwalg en vissterfte. Maar ook agrariërs kunnen hinder ondervinden van extreme droogte. Natuur heeft water nodig. Veel bijzondere planten zijn afhankelijk van een bepaalde kwaliteit en stand van het grondwater. Ook zitten er op sommige plekken bijzondere vissen. Bij extreme droogte kan deze voor Nederland bijzondere natuur onherstelbaar beschadigen..

Bestuurders van waterschap, gemeenten en provincie zijn trekkers van het proces om te komen tot een plan van aanpak van de droogte in de Achterhoek. Er is een lange

termijnvisie ontwikkeld, gericht op 2050. Het doorpakken bestaat uit experimenteren en leren van alle inspanningen. Fundamentele ruimtelijke keuzes maken om met weersextremen om te gaan: met piekbuien én zeer warme, droge periodes.

Met het programmaplan 'Doen, delen, doordénken en doorpakken' wordt de droogte in de Achterhoek aangepakt. De provincie Gelderland, waterschap Rijn en IJssel, 10 gemeenten, LTO Noord, natuurorganisaties, 8RHK ambassadeurs en Vitens hebben inmiddels ingestemd met de aanpak of doen dat binnenkort. Gezamenlijk nemen ze nu al maatregelen om dit winterseizoen zo veel mogelijk water vast te houden en ondertussen te werken aan plannen voor meer structurele maatregelen.

De Duurzame gemeente Aalten

Global goals

In het plan van aanpak duurzaamheid staat beschreven dat wij als gemeente Aalten ons committeren aan de Sustainable Development Goals (SDG's). De SDG's zijn 17 doelen van de Verenigde Naties welke ervoor moeten zorgen dat wij van de wereld voor iedereen een betere plek maken.

De afgelopen maanden is veel informatie ingewonnen over de specifieke doelen, de toepasbaarheid en raakvlak met lopende projecten. Uit deze fase kwam naar voren dat het wenselijk is om in de praktijk ervaring op te doen met het toepassen van SDG's in een concreet project. Het bouwteamproject Admiraal de Ruijterstraat en Dijkstraat is daarom al in de beginfase omgevormd naar een project waar de SDG's als leidraad gehanteerd worden. Gedurende het proces, van voorbereiding tot en met uitvoering, willen wij zo ervaring op doen met het toepassen van SDG's. Tot nu toe zijn deze ervaringen positief en is daarom ook het bouwteamproject 'herinrichting Beggelderdijk' aangewezen als proefproject voor het toepassen van SDG's.

We gebruiken de projecten vooral om ervaring op te doen met het toepassen van (een deel) van de SDG's. Deze projecten moeten dan ook inzicht geven hoe SDG's een positieve bijdrage kunnen leveren aan de werkwijze bij dergelijke projecten en welke (meetbare) effecten dit heeft voor het verdere verloop van het project. Daarbij wordt voornamelijk gekeken naar de effecten op het verloop van het project, de uiteindelijke keuzes voor maatregelen met de SDG's als basis en welke meetbare effecten dit heeft op de fysieke leefomgeving en onze inwoners.

De energieneutrale gemeentewerf.

Met de uitbreiding van de gemeentewerf zijn 768 zonnepanelen geplaatst en een warmtepomp. Hierdoor is de gemeentewerf energieneutraal voor wat betreft het gebruik van het gebouw. Voor een deel is overgeschakeld op milieuvriendelijker GTL-diesel voor de voertuigen.

Er zijn plannen voor het plaatsen van zonnepanelen op de sporthallen en overige gemeentelijke gebouwen. Daarvoor zijn sterkteberekeningen uitgevoerd. Deze berekeningen laten zien dat het constructief niet altijd mogelijk is om een standaard zonnepaneleninstallatie te plaatsen. Het eigen

gewicht en de benodigde ballast om wegwaaien te voorkomen is groot. Door alternatieve voorzieningen, lichtere panelen, eigen draagconstructie, kleinere hellingshoek, is het wellicht wel mogelijk.

Biodiversiteit, groenbeheer

Met SAP is een plan voor het kernwinkelgebied in Aalten uitgewerkt. Hier worden de komende 5 jaar minimaal 35 lichtmasten voorzien van bloembakken. Tevens is gevelgroen bij panden in het centrum aangebracht. Eerder dit jaar is al een aantal bloembakken gewijzigd naar een mengsel van vaste planten welke gericht is op het verbeteren van de biodiversiteit. In het najaar volgen de overige bakken in het centrum.

Voor de kern Dinxperlo wordt het vergroenen (met planten) van het centrum meegenomen in de visie.

In het beheer van de buitenruimte worden grasstroken meer en meer vervangen door perken met bloemenmengsels. Hierdoor hoeft er minder te worden gemaaid (minder CO₂, stikstof) en wordt bijgedragen aan een betere biodiversiteit

Er komt een raadsmededeling in 2021 over de kwaliteit van de bomen, vervanging van bomen en voorgenomen uitbreiding van het bomenbestand.

